

contextul canoanelor impuse artei românești de ideologia național-comunistă.

Piesa *Dr. Kay Hong's Diamond Mountain VI* pentru vioară și spectral gongs aparține lui Horațiu Rădulescu (1942-2008), muzician format la conservatorul bucureștean și adoptat ulterior de cultura franceză, ca promotor al compoziției spectrale. Interpretarea a fost prefațată de rostirea câtorva versuri ale violonistului Marius Lăcraru și s-a desfășurat după partitura reconstituită cu devoțiune de către Diana Cazaban, fiind însoțită de comentariul unei înregistrări reconstituită, la rândul ei, de compozitoarea Ana Maria Avram, cu efort și competență. Efectul halucinant al audiției ne-a transpus într-o lume a fantasmelor, fascinantă, extraterestră. Totuși, la sfârșit, lucrarea a părut cam lungă pentru ceea ce avea de comunicat.

Piesa *Santya 2* pentru fagot a compozitoarei Violeta Dinescu e o cântare de jale, intensă și spectaculoasă prin efectele expresive nebănuite produse cu mare artă de solistul Șerban Novac.

Lucrarea pentru violoncel solo de Ghenadie Ciobanu, intitulată *La canción que no fue cantada y la última Serenata de Juan Carlos* a fost inspirată de scrierile lui Juan Carlos Onetti din Uruguay. E un diptic format pe principiul alternanței între fragmentar și cursiv, între registrul acut și cel grav. Anca Vartolomei a evoluat cu dezinvoltură printre dificultățile extreme ale scriiturii, configurarea muzicii provocând curiozitate și participare autentică din partea asistentei.

Rubato pentru oboi și percuție de Anatol Vieru debutează cu un semnal sonor pregnant, urmat de pendularea continuă între stări contrastante. Finalul se conturează ca un episod ritmat, cu caracter animat și energetic. Compusă în anul 1995, piesa a fost dedicată oboistului Dorin Gliga și percuționistului Șerban Novac, care au creat-o sonor, și de această dată, cu inspirație și competență stilistică.

Liedul *Poetul și marea* face parte dintr-un ciclu al lui Pascal Bentoiu, cinci cântece op. 11, compus în anul 1959. Transpunerea versurilor Ninei Cassian, șoptite "pe struna-i verde și subțire", se exprimă într-un limbaj expresionist, neoromantic. Vocea frumos timbrată a sopranei Simona Jidveanu, susținută sensibil de pianul Rodică Dănceanu, au indus o impresie de lumină, transparență, poezie.

Programul s-a încheiat cu *Humoreske mit zwei Durchblicken zum Leeren*, lucrare dedicată ansamblului *Archaeus* de Aurel Stroe. *Humorescă pentru două privoiri în gol*, - titlul teribilist fiind menit să atragă atenția -, e o mică lucrare plină de haz. Materialul motivic cu caracter folcloric dă tonul atitudinii ironice, iar fluxul muzical e marcat de asimetrii ritmice și comentarii glumețe între oboi și clarinet, preluate în duet de vioară și violoncel. O

mișcare în fugato îi antrenează pe toți membrii ansamblului către finalul scânteietor, de o vioioșie frenetică.

Beneficiind de comperajul ghiduș al conducătorului său, compozitorul Liviu Dănceanu, ansamblul *Archaeus* a reușit să ofere, cu această selecție, o panoramă spectaculoasă prin diversitatea stilistică a creației unor maeștri ai modernismului muzical românesc, care odată cu trecerea timpului, tind să se clasicizeze.

Lavinia COMAN

Un duo de viole remarcabil

În seria recitalurilor de după-amiază din cadrul SIMN, vineri, 27 mai, în Aula UCMR am avut ocazia de a asculta un duo de viole remarcabil, format din **Christian Naș** și **Antal Sandor** într-un al patrulea concert purtând sigla *Gulliver-Beyond Culture*, organizat în colaborare cu Institutul Balassi - București, Editio Musica Budapest și Nemzeti Kulturális Alap. Foarte pe scurt despre protagoniști: **Christian Naș**, născut la Cluj-Napoca, cu studii la Cluj și Graz (Austria) - unde a activat și ca prim solist al Orchestrei Simfonice, este din

Christian Naș, Antal Sandor

1999 membru al Orchestrei Radio din Stuttgart. **Antal Sandor**, născut la Miercurea-Ciuc, cu studii tot la Cluj și Graz (masterat), își începe cariera la Filarmonica din Oradea, continuând-o în Germania, la "Philharmonie der Nationen", apoi la Brno (Cehia), unde este solo-violist al filarmonicii. Amândoi sunt activi și apreciați atât ca soliști, cât și în domeniul muzicii de cameră, participă în mod curent la festivaluri, realizează înregistrări și CD-uri.

De la început subliniez cât de evidentă a fost buna-înțelegere muzicală între cei doi violiști, performanța lor interpretativă fiind o primă marcă a acestui concert. O a doua marcă îmi pare a fi - prin programarea lui într-un festival de notorietate precum SIMN - punerea sub semnul posibilului a alcătuirii și lărgirii constante, prin lucrări noi, a unui repertoriu interesant și atractiv pentru duetul de viole, un repertoriu care presupune, desigur, un nivel avansat de cunoaștere a zonei muzicale contemporane precum și stăpânirea tehnicilor moderne, inovative, de a face să cânte instrumentele cu coarde.

Cele trei miniaturi intitulate *Viole contro violenze* ale compozitorului **Máté Hollós** au marcat, cu franchețe și o undă de umor (anunțată și prin jocul de cuvinte din titlu) o introducere de acomodare a publicului cu tandemul violistic.

Transpare și din lucrarea *Duo pentru două viole* de **Mihnea Brumariu** un simț al umorului (certificat și de titlul primei miniaturi: *Wer arbeitet ist der Dumme / Prost e cine muncește*), dar și o simțire a luminozității filtrate a diatonicului (poate în consonanță cu titlul piesei secunde: *Masonic Music*); ambele – subtil conținute în gesturi componistice recuperate din tehnicile tradiționale de arcuș (bariolajele) sau din modalități de cânt folcloric (pedale de tip:cimpoi susținând motive scurte, antrenante, de joc) par a compune axa de expresie pe care se mișcă cele două instrumente-pereche.

Broken Music (Duó 2) este o suită de mișcări cu alternanță de caracter, în care **Árpád Könczei** se exprimă versatil, când liric în desene melodice abrupte (*broken?*), când efervescent în ritmuri de joc care trimit către filonul folcloric cu mixturi specifice spațiului transilvănean. Persistă în memorie un *cântec lung* în mișcare paralelă între o violă soprană și una altistă, cu tratate heterofonă, dar și un episod dramatic expunând pregnant registrul grav, mai puternic, al violelor.

Nicolae Teodoreanu propune în lucrarea *Muguri și flori* – compusă special pentru cei doi violiști și recitalul lor din cadrul SIMN – o compoziție de mai largă respirație, în care explorează forme (și formule) de ornamentare ce trimit către mai multe zone culturale și timpuri istorice. Crescând din interesul pentru mixtarea parafrizei cu invenția proprie în desenul variațional și folosirea culorilor instrumentale, compoziția etalează un traseu sinuos, adesea fascinant, printre moduri diverse de a împodobi melodicul, ce trece cu ușurință de la cântarea bizantină la cea trubadurescă, sau de la înfloriri tipice Barocului la tonuri și detalii vechi-autohtone (cîntec de lume).

M-a frapat cât de inventivă și aparte sună și azi, la 50 ani de la compunerea sa, *Sonata a II-a pentru două viole* de **Myriam Marbé**. Sentimentul de libertate, nesupunerea față de dogmele *Sonatei*, dincolo de istorica înșiruire a celor trei părți, opțiunea pentru incantatoriu-aprofundat, dar și pentru surprinzător-improvizatoric generează o undă de magnetism resimțită atât în zona cantabil-expresivă a cîntecului lung (în linia celui popular), cât și în cea static-eterică sau puternic marcată ritmic din parcursul acestei lucrări care a marcat un punct culminant al recitalului.

Dintre compozitorii unguri contemporani de marcă cei doi interpreți au ales pentru acest recital două personalități-reper: **Kurtág** și **Ligeti**. Din ciclul *Jelek, játékok és üzenetek* (Semne, jocuri și mesaje) de **György Kurtág** au fost prezentate trei piese scurte; definind parcă spiritul aforistic al compozitorului prin gestualitatea redusă a enunțurilor și dezvoltarea lor mai degrabă neutră decât expresivă ele ne apar mai curând

ca niște inscripționări eficiente ale scrutării rapide a câte unui gând muzical sau existențial, ca o prindere în insectar a unor efemeride.

Finalul programului s-a plasat în zona mai relaxată a transcripțiilor de folclor românesc, prezente într-o primă etapă a componisticii lui **György Ligeti**: dualitatea de caracter între cele două genuri anunțate din titlu – *Baladă și joc* – fiind limpede surprinsă și transfigurată în savoare a cantabilului *versus* frenezie de ritm și accente. Cei doi interpreți au demonstrat cât de aproape poate ajunge un duo de viole de sunetul specific unui (mic) taraf de lăutari.

În toate lucrările la care m-am referit **Christian Naș** și **Antal Sandor** au impresionat pe cei aflați în public prin matura lor armonizare-concatenare, cei doi soliști împărțășind o aceeași manieră de a pune în sunet partiturile alese: cu maximă concentrare, certă virtuozitate și convingător sentiment al cântării-împreună.

Carmen CĂRNECI-CAVASSI

Omagiul Liedului modern

Protagonistele matineului dedicate unui gen al fuziunii muzicii cu poezia, mezzosoprana Claudia Codreanu și pianista Diana Vodă Nuțeanu, au oferit în Aula Palatului Cantacuzino un program de elecțiune. În deschidere, am ascultat ultimele trei din cele 10 lieduri ale ciclului *Hommage à Eric Satie*, compus de Adrian Rațiu în anul 1994 pe versuri de Tristan Tzara.

Diana Vodă-Nuțeanu, Claudia Codreanu

Pendulând între atitudinea expresionistă, un lirism distilat și atmosfera apăsătoare a unui discurs tragic, cu linia melodică susținută în final pe un fundal de acorduri de tipul coralului, cele trei momente legate unitar au dat o mostră a stilului cameral prin care se particularizează creația acestui compozitor important din cea de a doua generație postenesciană.

Liedul *Patima*, creație foarte recentă a Dianei Vodă Nuțeanu, debutează într-o atmosferă